

hooaja peatoetaja

SALVA
KINOLOSTUS

Eesti Kontserdi
suurtoetaja

!!! Eesti Kontsert

Kadri-Ann Sumera (klaver)

T 25. november kell 19 Estonia kontserdisaal

K 26. november kell 19 Jõhvi kontserdimaja

2014

Koostöös Eesti Interpreetide Liiduga

Ludwig van Beethoven (1770–1828)

Klaverisonaat nr 4 Es-duur *op. 7* (1796–1797)

Allegro molto e con brio

Largo, con gran espressione

Allegro

Rondo: Poco allegretto e grazioso

Klaverisonaat nr 30 E-duur *op. 109* (1820)

Vivace ma non troppo – Adagio Espressivo – Tempo I

Prestissimo

Gesangvoll, mit innigster Empfindung (Andante, molto cantabile ed espressivo)

v a h e a e g

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957)

Klaverisonaat nr 2 E-duur *op. 2* (1910)

III *Largo: Con dolore*

Klaverisüit “Märchenbilder” *op. 3* (1910)

IV “Wichtelmännchen”

VII “Das Märchen spricht ein Epilog”

Johannes Brahms (1833–1897)

Variatsioonid ja fuuga Händeli teemale *op. 24* (1861)

Ludwig van Beethoveni 32 klaverisonaati on nimetatud klaverimuusika “uueks testamendiks” (“vana testament” tähendaks sel juhul Johann Sebastian Bachi “Hästitempereeritud klaviiri” kaht vihikut). Neis peegeldub kõige täiuslikumalt autori loominguline areng ja ammendamatu leidlikkus suure instrumentaalsükli kunstiliste võimaluste kasutamisel. Julge ja novaatorliku kompositsiooniga valmistavad Beethoveni klaverisonaadid ette tema sümfooniaid ja kvartette ning väljuvad sageli žanri klassikalistest piiridest.

Helilooja varasesse loomingusse kuuluv **sonaat nr 4 Es-duur op. 7** pärineb 1790. aastatest, mil noor Beethoven oli asunud elama Viini ning hakanud tegema enesele nime nii pianisti kui ka heliloojana. See grandioosete proportsioonidega teos, mis autori kogu sonaadiloomingu lõikes jääb ulatuselt alla üksnes “Hammerklavier-sonaadile” *op. 106* (1818), annab aimuse Beethovenist kui monumentaalsete oopuste loojast. Sonaat nr 4 on oma olemuselt silmapaistvalt sümfooniline, klaver on helilooja käes justkui terve orkester, mida ta imiteerib läbi erinevate orkestriefektide: olgu selleks siis tremolod; lopsakas faktuur, mis loob kujutluse orkestraalsest kõlast; instrumentaalsed “soolod” ning retoorilised pausid, mis on sama kõnekad kui muusika. Sonaadi pühenduse omanik on helilooja üks andekamaid klaveriõpilasi, krahvinna Babette von Keglevics.

Oma viimased viis klaverisonaati kirjutas Beethoven aastatel 1816–1821. Igaüks neist on äärmiselt individuaalne ja kaugel tolle aja tüüpilisest klassikalisest sonaadivormist. Beethoveni hilised sonaadid on kirjutatud ajal, mil ta oli täielikult kurt. Sellele vaatamata saavutab tema muusika neis erakordse väljendusjõu, mis on kantud helilooja sisemisest kujutlusvõimest.

Sonaat nr 30 E-duur op. 109 valmis 1820. aastal, mil heliloojal olid samaaegselt käsil “Missa solemnis” ja sümfoonia nr 9. Teos kannab pühendust Maximiliane Brentanole, kes oli tollal 20-aastane. Beethovenit ja Bretanode perekonda sidusid südamlikud sõprussuhted; peretütar Maximiliane oli saanud heliloojalt pühendusteose juba varemgi; nimelt kirjutas Beethoven 1812. aastal talle üheosalise trio “eesmärgiga edendada tema klaverimängu”.

Nagu eelpool öeldud, ei maksa Beethoveni viimastest sonaatidest otsida tüüpilist ülesehitust ega vormiskeeme. Sonaadi *op.* 109 avab aeglane, mõtisklev osa, millele järgneb pingestatud ja tempokas keskosa. Kuuest variatsioonist koosnev finaali kuulub Beethoveni klaverimuusika helgeimate lehekülgede hulka.

Erich Wolfgang Korngold sündis tollase Austria-Ungari impeeriumi Moraavia provintsis Brünni linnas nimeka Viini muusikakriitiku Julius Korngoldi perre ja sai muusikamaailmale tuntuks kui erakordsemaid lapstalente pärast Mozartit. Kasvades üles kunstiliselt rikkalikus miljöös, alustas ta komponeerimisega 6-aastaselt ning õppis Alexander von Zemlinsky ja Robert Fuchsi juures. 1920. aastateks oli Korngoldist saanud saksa keeleruumis Richard Straussi järel enim esitatav ooperihelilooja; menukaimaks kujunes tema ooper “Die tote Stadt” / “Surnud linn” (1920), millega ta pälvis ka rahvusvahelise edu. Oma juudi päritolu tõttu emigreerus Korngold 1935. aastal fašistlikult Saksamaalt Ameerikasse ja tegi endale Hollywoodis nime filmimuusika autorina, kelle kompanii Warner Brothers palkas oma resideerivaks heliloojaks.

Korngoldi hilisromantilisest stiilist välja peetud loomingus on esiplaanil suurteosed: ooperid, kontserdid, sümfooniad ja filmipartituurid, ent ta kirjutas ka kolm klaverisonaati ja mitmeid klaveriminiatuure ja kammermuusikat.

Sonaat nr 2 E-duur *op.* 2 ja klaverisüit “Märchenbilder” (“Muinasjutupildid”) *op.* 3 on kompositsioonid 13-aastase Korngoldi sulest, andes tunnistust noore poisi harukordsest andest ja pillitundmisest. Sonaati tutvustas Viini publikule austria pianist Artur Schnabel, kes veel nelikümmend aastat hiljemgi tõdes: “See on jätkuvalt üks imelisemaid teoseid.”

“Märchenbilder” kannab pühendust ertsheertsog Eugenile, kes oli Korngoldi talendi suur austaja ning toetaja. Helilooja tegi oma õpetaja Alexander Zemlinsky juhendusel süüdi kõigist seitsmest osast ka orkestriseaded, mis ei jää alla originaalile. Kui autor mängis süiti 1911. aastal Leipzgis, täheldas üks arvustajaid: “Hämmastav suursaavutus heliloomingus ja klaverimängus, mille puhul helilooja vanust ei pea arvesse võtma.”

Nagu enamikul 19. sajandi heliloojatest, oli ka **Johannes Brahms** põhiinstrument klaver. Ta teeniski algul elatist pianistina, mängides ajaviitemuusikat Hamburgi kõrtsides ja andes klaveritunde. Hiljem tegutses ta kontsertpianistina, ja kuigi Brahms astus üles ka sooloesinejana, eelistas ta mängida kammeransambli koosseisus.

Klaverimuusikat kirjutas Brahms kogu heliloojate vältel: kõige suurema populaarsuse on pälvinud tema “Ungari tantsud” neljale käele, ent ta oopuste seas leidub sonaate, skertsosid, ballaade, fantaasiaid, rapsoodiaid, etüüde, valsse, variatsioone jpm.

Variatsioonivormi on Brahms kasutanud oma loomingus üsna paljudel kordadel – seda nii tervikteose vormina kui ka tsükliliste kammer- ja sümfooniliste teoste alaosades (üks kuulsamaid on kindlasti tema 4. sümfoonia variatsioonivormis finaali). Sageli valib ta oma klaverivariatsioonide aluseks mõne teise helilooja teema: näiteks on tal variatsioonid Schumanni teemale (*op.* 9 ja *op.* 23), Händeli teemale (*op.* 24), Paganini teemale (*op.* 35) ja Haydni teemale (*op.* 56).

Variatsioonid ja fuuga Händeli teemale *op.* 24 valmis Brahmsil 1861. aasta septembris sünnipäevakingitusena tema armastatud sõbrale Clara Schumannile. Nimekas muusikateadlane Donald Tovey on arvanud selle teose “poole tosina kõige silmapaistvamate variatsioonide hulka, mis eales on kirjutatud”. Teose alusteema pärineb Händeli klavessiinisüidist nr 1 B-duur HWV 434, millele Brahms ehitab üles 25 variatsiooni ja fuuga.

Evelin Kõrvits

Pianist **Kadri-Ann Sumera** on õppinud Tallinna Muusikakeskkoolis (õp Merike Bürger, Ülle Sisa, Maigi Pakri), Eesti Muusikaakadeemias (prof Peep Lassmann, diplom *cum laude*) ning Kölni Muusikakõrgkoolis (prof Arbo Valdma), kus sai 2004. aasta novembris magistridiplomi (*Konzertexamen*). Hooajal 2000/2001 oli ta DAADI (Deutsche Akademische Austauschdienst) stipendiaat.

Kadri-Ann Sumera on saavutanud tunnustust mitmetel vabariiklikel ja rahvusvahelistel konkurssidel ning esinenud festivalidel, sh Arvo Pärt in NRW, Quantensprünge (Saksamaa), Klaver '06, Eesti Muusika Päevad, Tartu Heliloojate Festival, Klaaspärlimäng. Ta on teinud lindistusi Eesti Raadiole, ETV-le ja Antes Editionile.

Ta tegutseb aktiivselt ka nüüdismuusika vallas ning oli hooajal 2004/2005 Ensemble Moderni stipendiaat Frankfurdis. Kadri-Ann Sumeral on olnud tihe koostöö mitmete heliloojatega, nende seas Mari Vihmand, Steingrimur Rohloff ja Märt-Matis Lill (mh oli ta Lille klaverikontserdi esmaesitaja koos Pärnu Linnaorkestriga). Ta on Tartu Uue Muusika Ansambli asutaja ning kunstiline juht.

Kadri-Ann Sumera on soleerinud orkestrite ees nagu ERSO (dir Arvo Volmer), Pärnu Linnaorkester (dir Risto Joost), Dresden Sinfonietta (dir Milko Kersten) jt. Alates sügisest 2004 on ta Eesti Interpreetide Liidu liige ning on olnud ka ELLi juhatuses. Aastaid on Kadri-Ann Sumera teinud saatejuhina koostööd Klassikaraadioga. Praegu on ta pedagoog Tartu Heino Elleri nimelises muusikakoolis. Lisaks pedagoogilisele ning kontserditegevusele on Kadri-Ann Sumera koolikontserte korraldava MTÜ Muusikasõprade Seltsi üks eestvedajatest. Muuhulgas tegeleb ta aktiivselt süstasõiduga; matkad on teda viinud Euroopastki kaugemale – Malawisse Aafrikas ja Gröönimaale.

Kontserdi produtsent Neeme Punder
Toimetaja Signe Kiis

Järgmine kontsert sarjast "Eliitkontserdid"

E 15. detsember kell 19 Vanemuise kontserdimaja

T 16. detsember kell 19 Estonia kontserdisaal

Riivo Kallasmaa (oboe)

Triin Ruubel (viul)

Harry Traksmann (viul)

Johanna Vahermägi (vioola)

Andreas Lend (tšello)

Bach. Kaks koraaliseadet oboekvartetile

Mozart. Oboekvartett F-duur K370

Britten. Fantaasiakvartett

Bliss. Oboekvintett op. 44

www.concert.ee